

Wymagania edukacyjne z języka polskiego dla klasy 5

1. Ocenie podlegają:

- prace pisemne: prace klasowe, testy, sprawdziany, dyktanda, kartkówki, zadania domowe, wypracowania, krótkie formy wypowiedzi,
- wypowiedź ustna, głośne czytanie, recytacja (poezji i fragmentów prozy),
- wykonywanie ćwiczeń praktycznych, praca w grupach, aktywność, udział w projektach, konkursach, szczególne osiągnięcia.

2. Zasady sprawdzania osiągnięć uczniów:

- Sprawdziany zapowiadane są z tygodniowym wyprzedzeniem. Nauczyciel przeprowadza powtórkę materiału, który dany sprawdzian obejmuje i wpisuje wymagania (nacobezu) do dziennika elektronicznego.
- Uczeń nieobecny zalicza pracę nie później niż w ciągu dwóch tygodni od powrotu do szkoły i ma obowiązek zgłosić się do nauczyciela, aby uzgodnić termin jej napisania.
- Uczeń ma prawo poprawić każdą ocenę niedostateczną tylko jeden raz w terminie dwóch tygodni od jej otrzymania. Po uzyskaniu zgody nauczyciela może poprawić ocenę wyższą niż niedostateczna. Przy poprawianiu oceny obowiązuje zakres materiału, jaki obowiązywał w dniu pisania sprawdzianu. W dzienniku pozostaje wyłącznie ocena wyższa.
- Poprawa lub napisanie zaległej pracy może się odbywać na lekcji lub na zajęciach dodatkowych, w zależności od decyzji nauczyciela.
- Tryb i warunki uzyskania oceny rocznej wyższej niż przewidywana znajdują się w statucie.
- Uczeń powinien być zawsze przygotowany do zajęć z trzech ostatnich lekcji. Ma obowiązek prowadzić zeszyt przedmiotowy, zeszyt ćwiczeń, nosić potrzebne przybory i odrabiać lekcje.
- Kartkówka może obejmować trzy ostatnie różne lekcje i nie musi być zapowiedziana.
- Na naukę wiersza uczeń ma dwa tygodnie, a terminy omawiania lektur nauczyciel podaje na początku roku szkolnego lub też zapowiada z miesięcznym wyprzedzeniem.
- Uczeń ma prawo trzykrotnie w ciągu semestru zgłosić nieprzygotowanie do lekcji, z zastrzeżeniem, że nie dotyczy to zapowiedzianych prac pisemnych, w tym kartkówek. Przez nieprzygotowanie rozumiemy np.: niegotowość do odpowiedzi, brak pomocy potrzebnych na lekcję, brak pracy domowej, a także oddanie pracy, która jest plagiatem. Po wykorzystaniu limitu określonego powyżej uczeń za nieprzygotowanie otrzyma ocenę niedostateczną. W przypadku dalszego zgłaszania nieprzygotowania uczeń za każde kolejne trzykrotne nieprzygotowanie otrzyma ocenę niedostateczną.
- Brak zeszytu lub ćwiczeń jest równoznaczny z brakiem pracy domowej, jeśli była ona zadana.
- Wykonanie zadania dla chętnych i aktywność nagradzamy oceną lub plusem, zależnie od rodzaju i stopnia trudności zadania. Uczeń, który zgromadzi pięć plusów, otrzyma ocenę celującą.
- Wszystkie zaległości spowodowane nieprzygotowaniem do lekcji lub nieobecnością ucznia w szkole, ma on obowiązek uzupełnić na następną lekcję, chyba że nauczyciel ustanowi inny termin.
- Nie ocenia się ucznia negatywnie w dniu powrotu do szkoły po dłuższej (co najmniej 5 dni roboczych) usprawiedliwionej nieobecności.

3. Przeliczenie uzyskanych przez ucznia punktów z prac pisemnych na oceny:

- 6 (celujący) – 98% - 100%;
- 5 (bardzo dobry) – 90% - 97%;
- 4 (dobry) - 70% - 89%;
- 3 (dostateczny) - 50% - 69%;
- 2 (dopuszczający) - 31% - 49%;
- 1 (niedostateczny) - 0% - 30%.

WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

Ocene niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

1. W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:
 - skupia uwagę na krótkich wypowiedziach innych osób, rozumie ogólny sens słuchanych utworów, rozumie polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów
 - wskazuje najważniejsze informacje w wysłuchanym tekście, zwłaszcza w jego warstwie dosłownej, rozpoznaje proste intencje nadawcy
 - reaguje na wypowiedzi innych werbalnie i niewerbalnie (mimiką, gestem, postawą)
 - identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz typowych sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i obserwacji
 - rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, przeprosiny, zaproszenie
 - wskazuje najważniejsze informacje w odpowiednich fragmentach przeczytanego tekstu, zwłaszcza w dosłownej warstwie tekstu i wyrażone wprost
 - odczytuje informacje zamieszczone na przykład w słowniczku przy tekście, przy obrazie
 - rozumie ogólny sens czytanych utworów
 - stara się czytać tekst poprawnie pod względem artykulacyjnym
 - stara się poprawnie akcentować wyrazy
 - samodzielnie lub z niewielką pomocą nauczyciela lub uczniów wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie
 - rozpoznaje następujące formy wypowiedzi: życzenia, pozdrowienia, zaproszenie, ogłoszenie, opis postaci, opis przedmiotu, krajobrazu, podziękowanie, list elektroniczny
 - wybiera najważniejsze informacje z tabeli, notatki
 - mówi o swoich reakcjach czytelnicznych
 - dostrzega zabiegi stylistyczne w utworach literackich, w tym funkcję obrazowania poetyckiego w liryce
 - z pomocą nauczyciela wskazuje epitety, zdrobnienia, obrazy poetyckie, uosobienie, ożywienie, wyraz dźwiękonaśladowczy, porównanie
 - zna pojęcia: autor, adresat i bohater wiersza
 - odróżnia teksty użytkowe od literackich
 - odróżnia utwory pisane wierszem i prozą
 - krótko mówi o wybranych elementach świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: bohater, akcja, wątek, fabuła, wie, czym jest punkt kulminacyjny
 - rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator)
 - rozpoznaje na znanych z lekcji tekstach mit, bajkę, przypowieść, opowiadanie i nowelę
 - zna pojęcie morał, wyjaśnia go z pomocą nauczyciela
 - zna pojęcia: wers, zwrotka, rym, refren, rytm
 - wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie i film spośród innych przekazów i tekstów kultury
 - przypisuje podstawowe cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość.
2. W zakresie kształcenia językowego:

Posiada podstawową wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa (np. rozpoznaje zdrobnienia, zgrubienia, potrafi dobrać parami wyrazy bliskoznaczne, stara się tworzyć poprawne związki wyrazowe)
 - składni – konstruuje poprawne zdania pojedyncze, stosuje wielkie litery na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na końcu, rozróżnia zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, złożone i równoważnik zdania, wskazuje podmiot i orzeczenie w typowym zdaniu, zna wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące i pytające, wskazuje w zdaniu wyrazy, które łączą się ze sobą, rozpoznaje określenia rzeczownika i czasownika
 - fleksji – odmienia według wzoru lub z niewielką pomocą nauczyciela rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, wskazuje czasowniki w różnych czasach, trybach, rzeczowniki własne i pospolite, przymiotniki, przysłówki, przy pomocy nauczyciela określa formę odmiennych części mowy, stopniuje przymiotniki i przysłówki, odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych, rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na -no, -to), przyimek.
 - fonetyki – zna alfabet, odróżnia głoskę od litery, z pomocą nauczyciela dzieli głoski na twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne, podaje przykłady głosek ustnych i nosowych, dzieli wyrazy znane z lekcji na głoski, dzieli wyrazy litery i sylaby
3. W zakresie tworzenia wypowiedzi:
- nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z innymi uczniami i nauczycielem, stosuje się do podstawowych reguł grzecznościowych właściwych podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem
 - odróżnia sytuację oficjalną od nieoficjalnej i potrafi odpowiednio do typowej sytuacji komunikacyjnej skierować prośbę, pytanie, odmowę, wyjaśnienie, zaproszenie
 - formułuje proste pytania i udziela prostych odpowiedzi pod względem konstrukcyjnym, stosuje wyrazy o znaczeniu dosłownym
 - mówi na temat, opowiada o obserwowanych zdarzeniach, akcji książki, filmu
 - wypowiada komunikaty zawierające proste informacje
 - wyraża wprost swoje intencje
 - w kilku zdaniach opisuje obraz, ilustrację, plakat oraz przedmiot, miejsce, postać, zwierzę itp.
 - wygłasza tekst utworu z pamięci
 - posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem)
 - stara się poprawnie wymawiać i akcentować wyrazy
 - składa skonwencjonalizowane życzenia, tworzy w punktach plan wydarzeń,
 - stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, dwukropek przy wyliczeniu, przecinek, myślnik w zapisie dialogu; dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu
 - poprawnie zapisuje głoski miękkie
 - zna i próbuje stosować podstawowe zasady dotyczące pisowni wielką literą oraz pisowni ó–u, rz–ż, ch–h
 - zna podstawowe zasady dotyczące pisowni nie z rzeczownikami, przymiotnikami, przysłówkami, liczebnikami i czasownikami
 - odróżnia nazwy własne od pospolitych i stara się stosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą
 - zna i próbuje stosować podstawowe zasady układu graficznego listu prywatnego, ramowego i szczegółowego planu wypowiedzi, ogłoszenia, zaproszenia, notatki, streszczenia, opowiadania

- z pomocą nauczyciela zapisuje list prywatny, dialog, plan ramowy i szczegółowy, ogłoszenie, zaproszenie, podziękowanie, pozdrowienia, e-mail, dedykację, notatkę, sprawozdanie
 - pisze krótkie opowiadanie odtwórcze i twórcze, dba o następstwo zdarzeń
 - tworzy kilkudzaniowy opis postaci, przedmiotu, krajobrazu
 - stara się stosować akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi
 - stara się, aby wypowiedzi były czytelne
 - konstruuje i zapisuje kilkudzaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logicznym, stara się, by były one poprawne pod względem językowym
 - przepisuje cytaty w cudzysłowie
4. W zakresie samokształcenia:
- wie, jakiego typu informacje znajdują się w słowniku ortograficznym i wyrazów bliskoznacznych
 - potrafi sprawdzać pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:

1. W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:
 - słucha innych ze zrozumieniem, uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada
 - wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu, kilkudzaniowej wypowiedzi, rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów
 - powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszonej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszonej historii, formułuje pytania
 - identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w omawianych w klasie tekstach literackich oraz sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia
 - rozpoznaje dosłowne intencje nadawcy
 - przytacza informacje z odpowiednich fragmentów przeczytanego tekstu, zwłaszcza w dosłownej warstwie tekstu i wyrażone wprost
 - określa temat i główną myśl tekstu, zwłaszcza na poziomie dosłownym
 - czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym
 - poprawnie akcentuje i artykułuje większość wyrazów, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów
 - w prostych tekstach oddziela fakty od opinii
 - wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, posługuje się akapitami
 - rozpoznaje cechy życzeń, ogłoszenia,
 - wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu
 - wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi
 - nazywa swoje reakcje czytelnicze
 - nazywa zabiegi stylistyczne w utworach literackich: apostrofa, powtórzenia, zdrobnienie, uosobienie, ożywienie, podmiot liryczny, (także zbiorowy), wyraz dźwiękonaśladowczy
 - z niewielką pomocą nauczyciela odróżnia autora, adresata i bohatera wiersza
 - dostrzega funkcję obrazowania poetyckiego w liryce
 - dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) i użytkowe
 - określa i nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: wątek, akcja, fabuła, punkt kulminacyjny
 - rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator), rozpoznaje narratora pierwszo- i trzecioosobowego

- wskazuje cechy mitu, bajki, przypowieści i noweli w utworze
 - samodzielnie cytuje moral bajki i sens przypowieści
 - rozpoznaje elementy rytmu: wers, zwrotkę, rym, refren
 - wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie i film spośród innych przekazów i tekstów kultury, odczytuje je na poziomie dosłownym
 - zna pojęcia: gra aktorska, reżyser, adaptacja, ekranizacja, a także odmiany filmu
 - przypisuje cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość
 - opowiada, streszcza przeczytane teksty, odczytuje sens omawianych utworów na poziomie metaforycznym.
2. W zakresie kształcenia językowego:
- wykorzystuje zdrobnienia, wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne w tworzonym tekście, tworzy poprawne związki wyrazowe,
 - rozpoznaje i konstruuje zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte oraz wypowiedzenia złożone i równoważniki zdań, używa różnych typów wypowiedzeń: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych; neutralnych, wskazuje podmiot i orzeczenie, łączy w związki wyrazowe wyrazy w zdaniu, rozpoznaje określenia rzeczownika i czasownika, konstruuje wykres zdania pojedynczego,
 - fleksji – rozpoznaje i odmienia typowe rzeczowniki (własne, pospolite), czasowniki, przymiotniki, liczebniki, zaimki, określa formę gramatyczną czasowników w różnych czasach, trybach, rozpoznaje na typowych przykładach typy liczebników, podaje przykłady zaimków i wyjaśnia ich funkcję, oddziela temat od końcówki w typowych wyrazach odmiennych, stopniuje przymiotniki i przysłówki, używa przyimków do określenia relacji czasowych i przestrzennych; poprawnie zapisuje czasowniki z częstką -by, rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na -no, -to), stosuje wykrzykniki i partykuły, rozpoznaje zaimki w tekście),
 - fonetyki – zna alfabet, wyjaśnia różnicę między głoską a literą, dzieli wyrazy na głoski, litery i sylaby, dzieli głoski na twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne, ustne i nosowe, potrafi je nazywać, wykorzystuje wiedzę na temat rozbieżności między mową a pismem do poprawnego zapisywania wyrazów, zna i stosuje podstawowe reguły akcentowania wyrazów w języku polskim, stara się je stosować
3. W zakresie tworzenia wypowiedzi:
- świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej, stosując się do reguł grzecznościowych; używa odpowiednich konstrukcji składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań pytających) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych
 - w typowych sytuacjach dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzeń prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące
 - formułuje pytania otwarte
 - udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych
 - wypowiada się w logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą rzeczywistością, lekturą, filmem itp.
 - wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, zdaje relację z wydarzenia
 - opisuje obraz, ilustrację, plakat oraz przedmiot, miejsce, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni; krótko, ale w sposób uporządkowany opisuje postać, zwierzę, przedmiot itp.

- recytuje utwory poetyckie, oddając jego ogólny nastrój i sens
 - stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych
 - składa życzenia, tworzy krótką wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry
 - wskazuje wyrazy o znaczeniu dosłownym i metaforycznym
 - dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, z reguły stosuje poprawne związki wyrazowe
 - posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem)
 - stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, najczęściej stosuje podstawowe reguły interpunkcyjne dotyczące używania przecinka (np. przecinek przy wymienianiu) i dwukropka, myślnika w zapisie dialogu; dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu
 - poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i najczęściej stosuje podstawowe zasady dotyczące pisowni ó-u, rz-ż, ch-h, pisowni nie z rzeczownikami, przymiotnikami, przysłówkami, liczebnikami i czasownikami, cząstki -by z czasownikami
 - potrafi wymienić najważniejsze wyjątki od poznanych reguł ortograficznych
 - odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą
 - zna i stosuje podstawowe zasady układu graficznego listu oficjalnego, wywiadu, ramowego i szczegółowego planu wypowiedzi, ogłoszenia, zaproszenia, instrukcji, przepisu kulinarnego, dziennika, pamiętnika notatki, streszczenia
 - zapisuje, uwzględniając większość niezbędnych elementów, krótki list oficjalny, kilkudzaniowy wywiad, plan ramowy i (z pomocą nauczyciela) szczegółowy, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, kartkę z dziennika i pamiętnika, notatkę (np. w tabeli) i proste krótkie streszczenie
 - układa opowiadanie odtwórcze i twórcze, zachowując właściwą kolejność zdarzeń, wprowadza podstawowe elementy opisu świata przedstawionego
 - tworzy na ogół poprawny opis obrazu, rzeźby i plakatu, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni
 - stosuje co najmniej trzy akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie)
 - na ogół zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi
 - konstruuje i zapisuje kilkudzaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logiczno-składniowym
 - używa wypowiedzi pojedynczych i złożonych
 - w zależności od adresata i sytuacji świadomie dobiera wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące
 - udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych
 - stara się dostrzegać błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawiać
 - wyszukuje cytaty i zapisuje je w cudzysłowie
4. W zakresie samokształcenia:
- sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym
 - potrafi wybrać odpowiednie informacje ze słownika wyrazów bliskoznacznych, słownika poprawnej polszczyzny, encyklopedii, czasopisma, stron internetowych.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz:

1. W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:
 - koncentruje uwagę podczas słuchania dłuższych wypowiedzi innych, a zwłaszcza odtwarzanych utworów

- wybiera potrzebne informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy notatkę w różnych formach, rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów
 - odróżnia informacje ważne od mniej ważnych
 - na podstawie słuchanego tekstu tworzy samodzielną notatkę: pisze plan, formułuje pytania
 - właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu
 - odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich
 - krótko charakteryzuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w tekstach literackich oraz identyfikuje nadawcę i odbiorcę w sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia
 - rozpoznaje dosłowne i symboliczne intencje nadawcy
 - przytacza informacje zawarte w tekście, wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio
 - oddziela informacje ważne od drugorzędnych, fakt od opinii
 - omawia temat i główną myśl na poziomie dosłownym, formułuje ogólne wnioski, próbuje omówić je na poziomie przenośnym
 - czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym, stara się interpretować je głosowo
 - głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej artykulacji, akcentowania i intonacji
 - wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie i rozumie ich funkcję, posługuje się akapitami
 - wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w zaproszeniu, życzeniach, ogłoszeniu, liście prywatnym, opowiadaniu, dzienniku
 - wybiera i wykorzystuje informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu
 - wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi oraz samodzielnie tłumaczy przenośne znaczenie wybranych wyrazów, związków wyrazów w wypowiedzi
 - nazywa i uzasadnia swoje reakcje czytelnicze
 - odnajduje w omawianych tekstach apostrofy, powtórzenia, zdrobnienia, uosobienia, ożywienia, obrazy poetyckie, wyrazy dźwiękonaśladowcze i objaśnia ich znaczenie
 - rozpoznaje autora, adresata i bohatera wiersza
 - wskazuje obrazy poetyckie w liryce i rozumie ich funkcję
 - wskazuje cechy wyróżniające teksty artystyczne oraz użytkowe
 - analizuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: narrator, akcja, fabuła, wątek, punkt kulminacyjny
 - rozpoznaje narratorską pierwszo- i trzecioosobową
 - identyfikuje mit, bajkę, przypowieść i nowelę, wskazuje ich cechy
 - przytacza i parafrazuje moral bajki, odczytuje przesłanie utworu, np. przypowieści
 - rozumie podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu, refrenu
 - wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie i film spośród innych przekazów i tekstów kultury, omawia je na poziomie dosłownym i próbuje je zinterpretować
 - używa pojęć: gra aktorska, reżyser, adaptacja, ekranizacja, kadr, ujęcie, a także zna odmiany filmu, wyodrębnia elementy dzieła filmowego, odróżnia różne gatunki filmowe
 - charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy
 - odczytuje sens analizowanych utworów na poziomie semantycznym (dosłownym), a z niewielką pomocą nauczyciela – na poziomie przenośnym.
2. W zakresie kształcenia językowego:
- wzbogaca tworzony tekst na przykład zdrobnieniami, wyrazami bliskoznacznymi, przeciwstawnymi, związkami frazeologicznymi,

- rozpoznaje i stosuje różnorodne typy zdań oraz równoważniki; celowo używa różnych typów wypowiedzi: pytających, oznajmujących, wykrzyknikowych, neutralnych, rozkazujących w zależności od sytuacji komunikacyjnej; wskazuje podmiot i orzeczenie, buduje spójne zdania pojedyncze, w których poprawnie łączy w związki wszystkie wyrazy; wzbogaca zdania, dodając przydawki, dopełnienia i okoliczniki; poprawnie rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, tworząc wykres zdania pojedynczego, stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji
 - rozpoznaje i poprawnie odmienia typowe rzeczowniki (własne, pospolite, konkretne, abstrakcyjne), czasowniki, przymiotniki, liczebniki, zaimki i określa ich formę, rozpoznaje czasy i typy liczebników, rozpoznaje formy niesobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na -no, -to), wskazuje zaimki w tekście, podaje ich przykłady, wyjaśnia ich funkcję i stosuje je w celu uniknięcia powtórzeń, poprawnie używa krótszych i dłuższych form zaimków, używa odmiennych części mowy w poprawnych formach
 - stosuje wiadomości z zakresu podziału wyrazów na litery, głoski i sylaby, a także różnic między pisownią i wymową w poprawnym ich zapisie, bezbłędnie dzieli głoski na ustne, nosowe, twarde, miękkie, dźwięczne, bezdźwięczne, dzieli na głoski wyrazy ze spółgłoskami miękkimi, zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów.
3. W zakresie tworzenia wypowiedzi:
- przedstawia własne, logiczne zdanie w rozmowie, stosując się do reguł grzecznościowych; używa odpowiednich konstrukcji składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań pytających) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych
 - dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie w typowych sytuacjach dobiera różne rodzaje wypowiedzi prostych i rozwiniętych, świadomie dobiera intonację zdaniową
 - udziela odpowiedzi w formie krótkiej, sensownej wypowiedzi
 - łączy za pomocą odpowiednich spójników i przyimków współrzędne i podrzędne związki wyrazowe w zdaniu
 - wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń
 - stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, przysłówka, liczebnika i czasownika
 - gromadzi wyrazy określające i nazywające na przykład cechy wyglądu i charakteru
 - wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe
 - aktywnie uczestniczy w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami
 - w sposób logiczny i uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując właściwe tematu słownictwo oraz słownictwo służące do formułowania ocen, opinii, emocji i uczuć
 - wygłasza z pamięci teksty poetyckie, posługując się pauzą, barwą głosu
 - świadomie posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem)
 - stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzi
 - składa życzenia, pisze dedykację
 - odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów od metaforycznych i objaśnia znaczenia metaforyczne
 - dobiera i stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne oraz poprawne związki wyrazowe

- bezbłędnie stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, stosuje w większości typowych sytuacji w swoich pracach podstawowe reguły interpunkcyjne dotyczące przecinka (np. przecinek przy wymienianiu oraz przed wybranymi zaimkami), dwukropka, myślnika; dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu
 - poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó–u, rz–ż, ch–h, nie z różnymi częściami mowy, -by z czasownikami i interpunkcji oraz potrafi je zastosować w sytuacjach nietypowych (np. wykorzystać wiedzę o wyrazach neutralnych i zdrobnieniach)
 - zna i stosuje wyjątki od poznanych reguł ortograficznych
 - odróżnia nazwy własne od pospolitych i stosuje odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą
 - zna i stosuje zasady układu graficznego listu prywatnego, wywiadu, ramowego i szczegółowego planu wypowiedzi, ogłoszenia, zaproszenia, dziennika, pamiętnika, notatki, streszczenia, sprawozdania
 - zapisuje, uwzględniając wszystkie niezbędne elementy, list prywatny, wywiad, plan ramowy i szczegółowy, ogłoszenie, zaproszenie, kartkę z dziennika i pamiętnika, notatkę (w różnych formach), streszczenie, sprawozdanie, dedykację, e-mail
 - układa spójne, uporządkowane pod względem chronologicznym poprawnie skomponowane opowiadanie odtwórcze/twórcze, stara się, aby były one wierne utworowi / pomysłowe, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń, wprowadza dialog, a także elementy innych form wypowiedzi, np. opis
 - stosuje akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi
 - w sposób uporządkowany opisuje obraz, ilustrację, plakat, rzeźbę, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć
 - zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi
 - w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami łączy za pomocą odpowiednich spójników i przyimków współrzędne i podrzędne związki wyrazowe i stosuje się do zasad interpunkcji
 - w wypowiedziach stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, liczebnika i czasownika we wszystkich trybach
 - w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy na przykład charakteru na podstawie zachowań i postaw
 - dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia
 - sprawnie wyszukuje cytaty, zapisuje je w cudzysłowie i wprowadza do swojego tekstu
4. W zakresie samokształcenia:
- w razie potrzeby sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym
 - wybiera informacje z różnych źródeł, np. czasopism, stron internetowych
 - samodzielnie korzysta ze słowników wyrazów bliskoznacznych i ortograficznego.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz:

1. W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:
 - przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi
 - samodzielnie i krytycznie wybiera różnorodne informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy notatkę w formie dostosowanej do potrzeb, rozpoznaje nastrój i nazywa intencje nadawcy komunikatu
 - odczytuje i omawia przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich

- wyraża spójne zdanie na temat wysłuchanego komunikatu
- charakteryzuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w tekstach literackich oraz identyfikuje nadawcę i odbiorcę w sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia
- wyjaśnia dosłowne i symboliczne intencje nadawcy
- przytacza i wyjaśnia informacje w tekście, wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je w wypowiedzi na przykład opisującej lub oceniającej postać fikcyjną lub rzeczywistą
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych, fakty od opinii i wykorzystuje je w odczytywaniu znaczeń dosłownych i przenośnych, dokonuje selekcji materiału na podstawie faktów i opinii zawartych w tekście
- szczegółowo omawia temat i główną myśl tekstu na poziomie dosłownym i przenośnym
- czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym, interpretuje je głosowo, zwracając uwagę na przykład na wyrażane emocje i interpunkcję
- głośno czyta utwory, wykorzystując umiejętność poprawnej artykulacji i intonacji, aby oddać sens odczytywanego tekstu; poprawnie akcentuje wyrazy, również te, które w języku polskim akcentuje się nietypowo
- ma świadomość konstrukcji wypowiedzi, rozumie funkcje takich części składowych wypowiedzi, jak tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie
- świadomie posługuje się akapitami
- płynnie oddziela fakty od opinii w dłuższych tekstach
- wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w życzeniach, ogłoszeniu, liście prywatnym, dzienniku i pamiętniku, zaproszeniu
- odczytuje i twórczo wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce
- wskazuje i odczytuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi
- swobodnie opowiada o swoich reakcjach czytelnicznych, nazywa je, uzasadnia; ocenia i opisuje utwór, konfrontuje swoje reakcje czytelniczne z innymi odbiorcami
- odnajduje w utworze poetyckim apostrofy, powtórzenia, zdrobnienia, uosobienia, ożywienia, obrazy poetyckie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, objaśnia ich funkcję i znaczenie przenośne
- rozpoznaje autora, adresata i bohatera wiersza, nie utożsamiając ich ze sobą;
- wykorzystuje wiedzę na temat podmiotu lirycznego, adresata i bohatera wiersza do interpretacji utworu
- szczegółowo omawia obrazy poetyckie w wierszu i ich funkcję w utworze
- szczegółowo omawia cechy wyróżniające teksty artystyczne oraz użytkowe
- objaśnia funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w utworze epickim
- identyfikuje mit, bajkę, przypowieść i nowelę, szczegółowo omawia ich cechy
- rozpoznaje narratora trzecioosobowego i dostrzega różnice między narracją pierwszo- i trzecioosobową
- objaśnia moral bajki na poziomie metaforycznym, samodzielnie odczytuje przesłanie utworu, np. przypowieści
- rozumie funkcję: wersu, zwrotki, rymu, refrenu w ukształtowaniu brzmieniowej warstwy tekstu
- wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie i film spośród innych przekazów i tekstów kultury, interpretuje je na poziomie dosłownym i przenośnym
- funkcjonalnie używa w swoich wypowiedziach pojęć z zakresu filmu i radia, m.in. gra aktorska, reżyser, scenariusz, adaptacja (filmowa, muzyczna, radiowa itd.), ekranizacja,

kadry, ujęcie, sluchowisko; wyróżnia wśród przekazów audiowizualnych sluchowiska i różne gatunki filmowe

- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do różnych wartości, konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami i doświadczeniami innych bohaterów literackich
 - samodzielnie odczytuje sens utworów na poziomie dosłownym i przenośnym
 - rozumie pojęcie uosobienie i wskazuje je w tekście.
2. W zakresie kształcenia językowego:
- dba o poprawność słownikową tworzonych wypowiedzi, samodzielnie dobiera zdrobnienia, wyrazy bliskoznaczne, przeciwstawne i frazeologizmy, wzbogacając tekst w zależności od formy wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej
 - swobodnie rozpoznaje różne typy zdań pojedynczych, zdania złożone, równoważniki zdań, wskazuje podmiot i orzeczenie, tworzy ciekawe pod względem składniowym wypowiedzi, stosuje się do zasad poprawności logiczno-składniowej, wzbogaca zdania, dodając przydawki, dopełnienia i okoliczniki, dba o poprawne łączenie wyrazów w zwiazki i interpunkcję wypowiedzeń złożonych),
 - rozpoznaje i stosuje w wypowiedziach w poprawnych formach odmienne i nieodmienne części mowy przewidziane w programie nauczania, bezbłędnie określa formę odmiennych części mowy, w tym poprawnie rozpoznaje i odmienia rzeczowniki (własne, pospolite, konkretne, abstrakcyjne), stosuje formy różnych czasów i trybów czasownika, typy liczebnika, zaimki, rozpoznaje formy niesobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na -no, -to), zastępuje rzeczowniki, przymiotniki, przysłowki i liczebniki odpowiednimi zaimkami, poprawnie stosuje krótsze i dłuższe formy zaimków, wykorzystuje wiedzę o obocznościach w odmianie wyrazów do pisowni poprawnej pod względem ortograficznym,
 - biegle stosuje wiadomości z zakresu fonetyki i wykorzystuje je w poprawnym zapisie wyrazów, stosuje w praktyce wszystkie poznane zasady akcentowania wyrazów.
3. W zakresie tworzenia wypowiedzi:
- uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, stosuje się do reguł grzecznościowych, świadomie używa odpowiednich konstrukcji składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań pytających) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnorodnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych
 - dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzeń prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące
 - rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na temat lektury czy dzieła filmowego
 - udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym, świadomie dobiera intonację zdaniową,
 - poprawnie stosuje formy czasownika w różnych trybach, w zależności od kontekstu i adresata wypowiedzi
 - w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje poprawny język, bogate słownictwo oraz frazeologizmy związane z omawianą tematyką
 - w sposób przemyślany i uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując bogate i właściwe tematowi słownictwo oraz słownictwo służące do formułowania ocen, opinii, emocji i uczuć
 - zaznacza akcenty logiczne, stosuje pauzy, dostosowuje tempo recytacji do treści wygłaszanych z pamięci lub recytowanych utworów
 - interpretuje przenośne treści utworów poetyckich przewidzianych w programie nauczania

- swobodnie dobiera i stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne oraz poprawne związki wyrazowe
 - świadomie wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi
 - stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów (również akcentowanych nietypowo) i intonowania wypowiedzi
 - składa pomysłowe życzenia, dedykacje, pozdrowienia
 - dokonuje samokrytyki wypowiedzi i doskonali ją pod względem konstrukcji i języka
 - bezbłędnie stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, systematycznie stosuje poznane reguły interpunkcyjne, stosuje w swoich pracach dwukropek, myślnik, wielokropek, średnik; dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu
 - komponuje poprawne pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, fleksyjnym, składniowym wypowiedzi o przejrzystej, logicznej kompozycji z uwzględnieniem akapitów; płynnie stosuje poznane reguły ortograficzne, zna i stosuje wyjątki od nich
 - bezbłędnie odróżnia nazwy własne od pospolitych i bezbłędnie stosuje zasady dotyczące pisowni wielką literą
 - pisze bezbłędnie pod względem kompozycyjnym i treściowym list oficjalny, wywiad, ramowy i szczegółowy plan wypowiedzi, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, dziennik, pamiętnik, notatkę biograficzną, streszczenie
 - zapisuje, uwzględniając wszystkie niezbędne elementy, list prywatny, wywiad, plan ramowy i szczegółowy, ogłoszenie, zaproszenie, kartkę z dziennika i pamiętnika, notatkę biograficzną (w różnych formach), sprawozdanie, streszczenie, dba o ciekawą formę swojego tekstu i/lub rzetelność zawartych w nim danych
 - układa szczegółowe/pomysłowe, wyczerpujące, poprawnie skomponowane opowiadanie odtwórcze/twórcze, list z perspektywy bohatera, list prywatny, dziennik i pamiętnik, streszcza przeczytane utwory literackie, zachowując porządek chronologiczny i uwzględniając hierarchię wydarzeń
 - świadomie wprowadza dialog do opowiadania jako element rozbudowanej kompozycji, wprowadza inne formy wypowiedzi, np. opisu, charakterystyki bezpośredniej, świadomie stara się różnicować język bohaterów i narratora
 - w wypowiedziach pisemnych konsekwentnie stosuje akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie)
 - zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi
 - tworzy szczegółowy, dobrze skomponowany opis obrazu, rzeźby i plakatu, stosując właściwe danej dziedzinie sztuki nazewnictwo i słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć
 - uzasadnia własne zdanie, podaje odpowiednie przykłady, np. z lektury
 - udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym
 - w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje bogate słownictwo, frazeologizmy związane z omawianą tematyką
 - dokonuje samodzielnej autokorekty napisanego tekstu pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, stylistycznym i treściowym
 - sprawnie wyszukuje cytaty, zapisuje je w cudzysłowie, szczególnie dba o całkowicie wierny zapis cytatu, potrafi płynnie wprowadzić cytat do własnego tekstu
4. W zakresie samokształcenia:
- systematycznie korzysta ze słownika ortograficznego
 - wybiera informacje wyrażone pośrednio w różnych źródłach, np. czasopismach, stronach internetowych; konfrontuje je z innymi źródłami

- świadomie używa słownika wyrazów bliskoznacznych.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:

1. W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:
 - odczytuje i wyjaśnia przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich
 - samodzielnie czyta ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytycznym, również teksty spoza listy lektur,
 - wykorzystuje treści zawarte w artykułach, instrukcjach, przepisach, tabelach, schematach i notatkach biograficznych w tworzeniu własnych, samodzielnych wypowiedzi
 - odczytuje głośno i wygłasza z pamięci utwory poetyckie i prozatorskie oraz je interpretuje
 - porównuje funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w różnych utworach epickich
 - wskazuje elementy mitu, bajki, przypowieści w innych tekstach kultury
 - dostrzega różnice między celem programów informacyjnych, rozrywkowych, reklam
 - odnosi się do postaw bohaterów fikcyjnych i opisuje otaczającą ich rzeczywistość.
2. W zakresie kształcenia językowego:
 - świadomie stosuje i twórczo wykorzystuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji i fonetyki.
3. W zakresie tworzenia wypowiedzi:
 - przedstawia własne stanowisko w związku ze sposobem rozwiązania problemu, wykonania zadania
 - podejmuje rozmowę na temat przeczytanej lektury/dzieła także spoza kanonu lektur przewidzianych programem nauczania w klasie piątej; omawia je w odniesieniu do innych dzieł także spoza kanonu lektur
 - interpretuje metaforyczne i symboliczne treści utworów literackich i plastycznych
 - tworzy samodzielne wypowiedzi cechujące się ciekawym twórczym ujęciem tematu, poprawną konstrukcją oraz właściwym doбором środków językowych
 - wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi.
4. W zakresie samokształcenia:
 - wybiera i twórczo wykorzystuje informacje z różnych źródeł (np. czasopism, stron internetowych) we własnych wypowiedziach o charakterze informacyjnym lub oceniającym
 - szuka inspiracji do wzbogacenia swoich tekstów w słowniku wyrazów bliskoznacznych
 - dba o czystość i poprawność swojej wypowiedzi, korzystając z różnych źródeł: słowników, poradników, audycji radiowych i programów telewizyjnych.